

RADA EVROPY PŘEHLED

**Ochrana lidských práv,
demokracie a právního státu**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Francouzské vydání

Le Conseil de l'Europe – Tour d'horizon

Autor: Ředitelství komunikace
– Oddělení vztahů s veřejností

Grafická úprava: Oddělení produkce
dokumentů a publikací

Foto©Rada Evropy – Shutterstock

Vytištěno v Radě Evropy/ Tisk: Bietlot, Belgie

Obsah

RADA EVROPY VE ZKRATCE	2
FUNGOVÁNÍ	4
HLAVNÍ ÚMLUVY	8
MONITOROVACÍ A HODNOTÍČÍ MECHANISMY	12
HLAVNÍ PARCIÁLNÍ DOHODY	16
RADA EVROPY A MLADÍ LIDÉ	18
RADA EVROPY A EVROPSKÁ UNIE	19
ČLENSKÉ STÁTY	20

RADA EVROPY VE ZKRATCE

ÚLOHA

Rada Evropy společně se svými 46 členskými státy usiluje o posílení lidských práv, demokracie a právního státu na celém kontinentu i za jeho hranicemi.

” Věděli jste?

Rada Evropy má 46 členských států, které mají dohromady více než 700 milionů obyvatel.

— Vytvořila úspěšný systém ochrany lidských práv, jehož neznámější mechanismus představuje Evropský soud pro lidská práva. Soud byl zřízen Evropskou úmluvou o lidských právech, ratifikovanou všemi členskými státy Rady Evropy.

— Soud dohlíží na dodržování Úmluvy ve 46 členských státech. Jednotlivci mohou ke štrasburskému soudu podat stížnost na porušení lidských práv poté, co vyčerpají všechny možnosti nápravy v dotčeném členském státě.

— Mezi největší úspěchy Rady Evropy patří zrušení trestu smrti. Trest smrti není uplatňován v žádném z jejich 46 členských států od roku 1997.

HISTORIE

Rada Evropy je průkopníkem evropské integrace. Byla založena v roce 1949, těsně po skončení druhé světové války, aby zajistila politickou obnovu Evropy založené na základních hodnotách, jejichž opuštění přivedlo kontinent ke zkáze.

Rada Evropy byla jednou z prvních mezinárodních organizací, které po pádu berlínské zdi otevřely dveře i zemím střední a východní Evropy. Pomohla těmto zemím provést nezbytné politické, legislativní, ústavní a justiční reformy. Podařilo se jí také přizpůsobit se novým výzvám současnosti uzavřením nových smluv v oblastech jako je počítačová kriminalita, ochrana dat, mezinárodní terorismus, obchodování s lidmi, násilí na ženách či sexuální zneužívání dětí.

” Věděli jste?

Žádná země dosud nikdy nevstoupila do Evropské unie (která má nyní 27 členských států) bez předchozího členství v Radě Evropy.

JEJÍ SYMBOLY

Rada Evropy má svou vlajku, hymnu a logo.

Evropská vlajka, s 12 hvězdami tvořícími zlatý kruh na jasně modrém pozadí, je jedna z nejznámějších na světě. Byla vytvořena Radou Evropy v roce 1955, v roce 1986 ji přejala Evropská unie, a tak se stala společným symbolem budování Evropy, překračujícím hranice členství v určité organizaci.

Neméně slavnou je i evropská hymna, kterou tvoří předehra k “Ódě na radost” z Beethovenovy 9. symfonie. Rada Evropy ji přijala v roce 1972 a v roce 1986 ji začala používat také Evropská unie.

Logo Rady Evropy kombinuje evropskou vlajku s dynamickým symbolem (“spirálou”), vyjadřujícím sdílení zkušeností mezi evropskými zeměmi a neutuchající úsilí Rady Evropy k obraně svých hodnot.

FUNGOVÁNÍ

Fungování Rady Evropy zajišťuje řada různých orgánů a osob, které mají důležitou a vzájemně nezastupitelnou roli.

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK

Generální tajemník, volený Parlamentním shromážděním na období pěti let, je zodpovědný za strategické plánování, řízení programu činností a rozpočet Rady Evropy. Řídí a zastupuje organizaci navenek. V současnosti je Alain Berset ze Švýcarska.

Zástupce generálního tajemníka, v současnosti Gabriella Battaini-Dragnoni, je také volen Parlamentním shromážděním na pět let, a to v odděleném hlasování.

VÝBOR MINISTRŮ

Jedná se o rozhodovací orgán Rady Evropy, který se skládá z ministrů zahraničí všech členských států nebo jejich stálých diplomatických zástupců ve Štrasburku. Určuje politiku Rady Evropy a schvaluje její rozpočet a program činností.

www.coe.int/cm

PARLAMENTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ

Parlamentní shromáždění, složené z volených zastupitelů ze 46 národních parlamentů, představuje fórum pro diskuzi a návrhy týkající se celoevropských sociálních a politických otázek. Stojí za zrodem mnoha úmluv Rady Evropy, včetně Evropské úmluvy o lidských právech.

www.assembly.coe.int

KONGRES MÍSTNÍCH A REGIONÁLNÍCH SAMOSPRÁV

Úkolem kongresu je posilování demokracie na místní a regionální úrovni ve 46 členských státech. Skládá se ze dvou komor – Komory místních samospráv a Komory regionů – a tří výborů a reprezentuje přes 150 000 místních a regionálních samospráv.

www.coe.int/congress

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

— Soud byl založen v roce 1959. Mohou se na něj obracet jednotlivci a skupiny bez ohledu na národnost, jakož i vlády, v případě podezření na porušení Evropské úmluvy o lidských právech ze strany některého z členských států.

— www.echr.coe.int

KOMISAŘ PRO LIDSKÁ PRÁVA

— Komisař pro lidská práva je nezávislým orgánem v rámci Rady Evropy, jejímž posláním je podpora povědomí o lidských právech a jejich dodržování ve 46 členských státech Rady Evropy.

— www.coe.int/commissioner

KONFERENCE MEZINÁRODNÍCH NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ (INGOS)

— Konference zajišťuje nepostradatelné propojení mezi politiky a běžnými občany a tak přispívá k tomu, aby v Radě Evropy byl slyšen i hlas občanské společnosti. Skládá se ze zástupců mezinárodních nevládních organizací.

— www.coe.int/ngo

SEKRETARIÁT

— Rada Evropy má sídlo ve Štrasburku ve Francii. Zaměstnává 2300 osob ze 46 členských států, má téměř dvě desítky externích pracovišť a styčné kanceláře při dalších mezinárodních organizacích.

HLAVNÍ ÚMLUVY

Rada Evropy prosazuje lidská práva a demokracii prostřednictvím mezinárodních úmluv. To jsou smlouvy, které jsou pro členské státy právně závazné, jakmile je podepíší a ratifikují. Soulad politik státu s těmito úmluvami je poté pravidelně přezkoumáván.

EVROPSKÁ ÚMLUVA O LIDSKÝCH PRÁVECH

■ Tato úmluva vstoupila v platnost v roce 1950 a zaručuje základní občanská a politická práva, zejména právo na život, právo na spravedlivý proces, svobodu projevu, myšlení a náboženství. Zakazuje mučení, nucenou práci, trest smrti a všechny formy diskriminace. Zřídila také jedinečný mechanismus pro zajištění dodržování lidských práv: Evropský soud pro lidská práva.

EVROPSKÁ SOCIÁLNÍ CHARTA

■ Charta, přijatá v roce 1961 a revidovaná v roce 1996, zaručuje hospodářská a sociální práva evropských občanů: právo na práci, na sociální a právní ochranu, na bydlení, na ochranu zdraví, na vzdělání, svobodu pohybu a nediskriminaci.

” Věděli jste?

Rada Evropy již vytvořila více než 220 smluv na podporu lidských práv, demokracie a právního státu.

ÚMLUVA O POČÍTAČOVÉ KRIMINALITĚ

■ Úmluva o počítačové kriminalitě vstoupila v platnost 1. července 2004 a slouží jako návod pro všechny země, které chtějí vytvořit ucelenou a komplexní právní úpravu pro boj proti počítačové kriminalitě. Jedná se o jediný mezinárodní právně závazný nástroj v této oblasti.

EVROPSKÁ CHARTA MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY

■ Tato charta představuje ústavní základ pro místní samosprávu ve všech 46 členských státech, které ji ratifikovaly. Zaručuje politickou, správní a finanční nezávislost orgánů místní samosprávy.

EVROPSKÁ KULTURNÍ ÚMLUVA

■ Jelikož kultura hraje důležitou roli v porozumění jiným lidem a respektování odlišnosti, přijala Rada Evropy v roce 1954 Evropskou kulturní úmluvu, která vytváří základ pro celoevropskou spolupráci v oblastech kultury, vzdělávání, mládeže, sportu, jazyků a šíření společných hodnot.

” Věděli jste?

V roce 2015 byl přijat Dodatečný protokol k Evropské úmluvě o prevenci terorismu v reakci na problém “zahraničních teroristických bojovníků”.

ÚMLUVA O OCHRANĚ DĚTÍ PROTI SEXUÁLNÍMU VYKOŘIŠTĚVÁNÍ A POHLAVÍMU ZNEUŽÍVÁNÍ (ÚMLUVA Z LANZAROTE)

■ Tato úmluva je prvním nástrojem, který kriminalizoval nejrůznější formy sexuálního zneužívání dětí, včetně zneužívání páchaného doma nebo v rámci rodiny. Na efektivní provádění úmluvy dohlíží Lanzarotský výbor.

ÚMLUVA O PREVENCI A POTÍRÁNÍ NÁSILÍ NA ŽENÁCH A DOMÁČÍHO NÁSILÍ (ISTANBULSKÁ ÚMLUVA)

■ Tato úmluva zavazuje signatářské státy k přijetí opatření k předcházení všem formám násilí, k ochraně obětí a ke stíhání pachatelů. Představuje významný pokrok v této oblasti a vychází z předpokladu, že toto násilí nelze vymýtit bez současného úsilí o dosažení větší rovnosti mezi ženami a muži.

” Věděli jste?

Antidopingová úmluva Rada Evropy, přijatá v roce 1989, je v současnosti jediným mezinárodním právním nástrojem v této oblasti.

EVROPSKÁ ÚMLUVA O LIDSKÝCH PRÁVECH A BIOMEDICÍNĚ

Evropská úmluva o lidských právech a biomedicíně zaručuje etickou praxi v biomedicíně. Zakotvuje zásady pro činnosti související s lékařským výzkumem na lidech, s transplantacemi orgánů a používáním látek lidského původu, s ochranou lidského embrya a plodu či s používáním zdravotnických záznamů. Protokol k ní zakazuje klonování lidských bytostí.

ÚMLUVA O PADĚLÁNÍ LÉČIVÝCH PŘÍPRAVKŮ A OBDOBNÝCH TRESTNÝCH ČINECH OHROŽUJÍCÍCH VEŘEJNÉ ZDRAVÍ (ÚMLUVA MEDICRIME)

Díky úmluvě “Medicrime”, která je otevřena i mimoevropským státům, je dnes již možné stíhat jako trestné činy – na základě ohrožení veřejného zdraví – výrobu, distribuci a prodej, a to i internetový, padělaných léčivých přípravků.

MONITOROVACÍ A HODNOTÍCÍ MECHANISMY

Každá země, která vstoupí do Rady Evropy, souhlasí s tím, že se podrobí nezávislým kontrolním mechanismům, které hodnotí dodržování lidských práv a demokratických postupů na jejím území. V některých případech byly tyto mechanismy zřízeny smlouvou.

SKUPINA STÁTŮ PROTI KORUPCI (GRECO)

Greco odhaluje nedostatky v národních antikorupčních politikách a nabádá státy, aby provedly nezbytné legislativní, institucionální nebo administrativní reformy. Jeho hodnocení je založeno na relevantních úmlouvách Rady Evropy.

VÝBOR EXPERTŮ PRO HODNOCENÍ OPATŘENÍ PROTI PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ A FINANCOVÁNÍ TERORISMU (MONEYVAL)

MONEYVAL byl zřízen v roce 1997 a jeho úkolem je zajistit, aby členské státy zavedly účinné systémy pro boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

EVROPSKÝ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

■ Výbor kontroluje dodržování práva na bydlení, na zdraví, na vzdělání, na zaměstnání a svobody pohybu, zaručených Evropskou sociální chartou, v dotčených zemích.

EVROPSKÁ KOMISE PRO EFEKTIVITU JUSTICE (CEPEJ)

■ Činnost CEPEJ se zaměřuje na vytváření nástrojů pro řízení, osvědčených postupů a doporučení pro zlepšení kvality a efektivity justice. Pravidelně vydává hodnotící zprávu k evropským soudním systémům.

EVROPSKÝ VÝBOR PRO ZABRÁNĚNÍ MUČENÍ A NELIDSKÉMU A PONIŽUJÍCÍMU ZACHÁZENÍ NEBO TRESTÁNÍ (CPT)

■ CPT byl zřízen úmluvou, která vstoupila v platnost v roce 1989, a ve 46 členských státech pravidelně vykonává neohlášené návštěvy míst, kam jsou umístovány osoby omezené na svobodě (ve věznicích, na policejních stanicích, v zařízeních pro zajištění cizinců), a hodnotí, jak je s těmito osobami zacházeno.

SKUPINA EXPERTŮ PRO BOJ PROTI PAŠOVÁNÍ OSOB (GRETA)

■ GRETA, zřízená úmluvou, která vstoupila v platnost v roce 2008, vydává pravidelně zprávy vyhodnocující opatření přijatá státy za účelem provedení ustanovení obsažených v dané úmluvě.

PORADNÍ VÝBOR PRO RÁMCOVOU ÚMLUVU O OCHRANĚ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

■ Rámcová úmluva zavádí monitorovací mechanismus, který hodnotí a zlepšuje ochranu menšin v dotčených státech, zejména právo menšin na svobodu shromažďování, svobodu projevu, svobodu svědomí, svobodu náboženství a svobodný přístup k médiím a ke svému jazyku.

EVROPSKÁ KOMISE PROTI RASISMU A NESNÁŠENLIVOSTI (ECRI)

■ Komise se pravidelně zabývá problémy rasismu, rasové diskriminace, xenofobie, antisemitismu a nesnášenlivosti ve 46 členských státech, kterým pak dává doporučení.

VÝBOR EXPERTŮ PRO EVROPSKOU CHARTU REGIONÁLNÍCH ČI MENŠINOVÝCH JAZYKŮ

■ Tato charta je jedinou smlouvou na světě, která podporuje tradiční regionální či menšinové jazyky. Výbor kontroluje, aby státy, které jsou její smluvní stranou, přijímaly nezbytná opatření k aktivní podpoře používání těchto jazyků ve všech oblastech veřejného života.

HLAVNÍ PARCIÁLNÍ DOHODY

PARCIÁLNÍ dohoda představuje rámec, který umožňuje spolupráci některých členských států Rady Evropy za účelem sledování společných cílů, které nemusí být nezbytně podstatné či přijatelné pro všechny země. Jen ty členské státy, které k takovým dohodám přistoupily, se podílejí na jejich financování a rozvoji.

ROZVOJOVÁ BANKA RADY EVROPY

■ Tato banka se sídlem v Paříži je jedinou finanční institucí s výlučně sociálním posláním. Podílí se na financování sociálních projektů, reaguje na mimořádné situace a napomáhá zlepšovat životní podmínky většiny znevýhodněných skupin obyvatel, včetně uprchlíků či vysídlených osob.

EVROPSKÉ ŘEDITELSTVÍ PRO KVALITU LÉČIV A ZDRAVOTNÍ PÉČE (EDQM ČI EVROPSKÁ FARMAKOPEA)

■ Ředitelství stanovuje oficiální standardy pro výrobu léčiv a pro určité oblasti, jako jsou krevní transfuze a transplantace orgánů. Jeho úkolem je také boj proti padělání léčiv.

EVROPSKÁ KOMISE PRO DEMOKRACII PROSTŘEDNICTVÍM PRÁVA (BENÁTSKÁ KOMISE)

■ Jako poradní orgán Rady Evropy pro ústavní otázky pomáhá Benátská komise vymezovat a vypracovávat společné ústavní standardy. Poskytuje rovněž právní poradenství zemím celého světa.

CENTRUM SEVER-JIH

■ Centrum Sever-Jih bylo založeno v roce 1990 v portugalském Lisabonu za účelem podpory dialogu mezi Evropou, jižním Středozezemím a Afrikou, jakož i přijímání politik solidarity v souladu s cíli Rady Evropy.

FOND PRO PODPORU EVROPSKÉ KINEMATOGRAFIE (EURIMAGES)

■ Eurimages je první instituce tohoto druhu v Evropě. Financuje koprodukcí, distribuci, digitalizaci a promítání evropských kinematografických děl a zároveň podporuje spolupráci mezi filmaři.

EVROPSKÁ AUDIOVIZUÁLNÍ OBSERVATOŘ

■ Observatoř shromažďuje a rozšiřuje statistické a analytické údaje týkající se filmu, rozhlasu, televize a audiovizuálních služeb v Evropě.

EVROPSKÉ STŘEDISKO PRO MODERNÍ JAZYKY (GRAZ, RAKOUSKO)

■ Toto středisko podporuje rozvíjení jazykového vzdělávání (výuky i učení se) jako prostředku napomáhajícího komunikaci a spolupráci. www.ecml.at

SKUPINA POMPIDOU

■ Posláním této skupiny je příprava politik, které členským státům pomáhají bojovat proti drogové závislosti.

ROZŠÍŘENÁ PARCIÁLNÍ DOHODA O SPORTU (EPAS)

■ Účelem této parciální dohody je podpora sportu a zdůrazňování pozitivních hodnot, jejichž je nositelem. Dále se EPAS věnuje stanovování mezinárodních standardů a rozvíjení rámce pro celoevropskou spolupráci.

RADA EVROPY A MLADÍ LIDÉ

Mladí lidé hrají klíčovou roli v rozvoji evropských společností. Aby Rada Evropy s mladými lidmi spolupracovala co nejúčinněji, zavedla originální systém „společného řízení“, jenž mládežnickým organizacím poskytuje stejné slovo jako zástupcům vlád při rozhodování o politikách, programech a prioritách týkajících se mládeže.

EVROPSKÁ CENTRA MLÁDEŽE VE ŠTRASBURKU A V BUDAPEŠTI

— Každý rok se přes 5 000 mladých lidí z nejrůznějších zemí účastní studijních setkání, seminářů a kurzů v evropských centrech mládeže. Kromě toho přes 15 000 mladých lidí těží z projektů podporovaných Evropským fondem mládeže za účelem rozvíjení porozumění, tolerance a solidarity.

DOHODA O PARTNERSTVÍ V OBLASTI MLÁDEŽE

— V roce 1998 Rada Evropy a Evropská unie uzavřely dohodu o partnerství týkajícím se mládeže, která má poskytovat rámec pro společné vytváření ucelené strategie v oblasti výchovy vedoucích představitelů mládeže, jakož i v oblasti politiky a výzkumu týkajících se mládeže.

— www.youth-partnership.net

RADA EVROPY A EVROPSKÁ UNIE

Rada Evropy a Evropská unie (EU) jsou rozdílné organizace, které mají odlišné funkce, jež se však vzájemně doplňují. Evropská unie sdílí základní hodnoty, na nichž je postavena Rada Evropy.

” Věděli jste?

Široká škála společných programů s EU podporuje právní a institucionální reformy v celé Evropě i v severní Africe.

Tyto dvě organizace úzce spolupracují v oblastech společného zájmu, jako je podpora lidských práv a demokracie v Evropě a v okolních regionech. Společně spustily také několik důležitých programů a poskytly významné finanční prostředky za účelem dosažení míru, jenž je společným cílem obou organizací.

Podle Lisabonské smlouvy má EU podepsat Evropskou úmluvu o lidských právech, čímž by se vytvořil společný evropský právní prostor pro více než 700 milionů obyvatel.

Stejně jako Evropská Unie, i Rada Evropy má úzké vztahy s Organizací spojených národů (OSN) a Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).

Will references to Kosovo, whether to the territory, institutions or population, in this text shall be understood in full compliance with United Nations Security Council Resolution 1244 and without prejudice to the status of Kosovo.

ČLENSKÉ STÁTY

46 ČLENSKÝCH STÁTŮ

■ Albánie, Andorra, Arménie, Ázerbajdžán, Belgie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Česko, Chorvatsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gruzie, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Severní Makedonie, Malta, Moldávie, Monako, Německo, Nizozemí, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Rumunsko, San Marino, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené království, Srbsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina.

” Věděli jste?
 Svatý stolec, Kanada, Japonsko, Spojené státy americké a Mexiko mají status pozorovatele v Radě Evropy. Izrael má statut pozorovatele v Parlamentním shromáždění.

Zrušení trestu smrti, prosazování svobody projevu, ochrana práv dětí, podpora rovnosti mezi ženami a muži, boj proti terorismu, dodržování standardů kvality léčiv a zdravotní péče... Tyto záležitosti se týkají každého z nás, avšak víte, jakou roli v těchto oblastech hraje Rada Evropy?

Prostřednictvím vypracování, provádění a monitorování více než 200 úmluv usiluje Rada Evropy – od svého založení v roce 1949 – o prosazování základních hodnot našeho kontinentu: lidských práv, demokracie a právního státu.

Nejnámější z jejích smluv je Evropská úmluva o lidských právech, a média pravidelně informují o rozsudcích Evropského soudu pro lidská práva.

Tato brožura poskytuje stručný přehled toho, co Rada Evropy dělá a jak funguje.

46 členských států. 700 milionů Evropanů.

Materiály zdarma:
edoc.coe.int

Vydavatelství Rady Evropy:
book.coe.int

PREMS 165424

CES

www.coe.int

Rada Evropy je čelnou organizací pro lidská práva na evropském kontinentě. Sdružuje 46 států, včetně všech členských států Evropské unie. Všechny členské státy Rady Evropy se přihlásily k Evropské úmluvě pro lidská práva, dohodě uzavřené s cílem ochrany lidských práv, demokracie a právního státu. Nad dodržováním Úmluvy v jednotlivých členských státech bdí Evropský soud pro lidská práva.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE